

SRPSKI EKONOMSKI FORUM

RADNI DOKUMENT

Koliko Srbiju košta javni sektor na Kosovu i Metohiji?

Vladimir Petković

Beograd, februar 2007.

SADRŽAJ:

1. Uvodna razmatranja.....	3
2. Ekonomska situacija u Srbiji i na Kosovu i Metohiji.....	4
2.1. Ekonomska situacija u Srbiji.....	4
2.2. Ekonomska situacija na Kosovu i Metohiji.....	5
3. Spoljni dug Kosova i Metohije.....	8
3.1. Dug prema Međunarodnoj banci za obnovu i razvoj.....	8
3.2. Dug prema Londonskom klubu poverilaca.....	11
3.3. Dug prema Pariskom klubu poverilaca.....	12
3.4. Ostala dugovanja.....	15
3.5. Ukupan spoljni dug Kosova i Metohije.....	16
4. Spoljni dug Republike Srbije.....	17
5. Ostali troškovi Srbije na Kosovu i Metohiji.....	18
6. Zaključak.....	21
7. Literatura.....	23

1. Uvodna razmatranja

Skoro u svim ekonomskim izveštajima relevantnih međunarodnih organizacija, kao jedna od ključnih prepreka značajnijem ekonomskom razvoju Srbije izdvaja se problem političke nestabilnosti, uzrokovan pre svega nerešenim statusom južne pokrajine Kosova i Metohije. Nakon ratnih dešavanja na Kosovu i Metohiji 1998. i 1999. godine, rezolucijom Saveta Bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 teritorija Kosova i Metohije stavljena je pod jurisdikciju administrativne misije Ujedinjenih nacija (UNMIK). Srbija se našla u specifičnoj situaciji, skoro 15% njene teritorije izuzeto je iz nadležnosti Vlade Srbije, i predato na upravljanje međunarodnoj misiji. Međutim, iako je prošlo više od sedam godina od donošenja Rezolucije 1244 još uvek međunarodna zajednica nije uspeła da nađe formulu kojom bi se konačno rešio ovaj poslednji i čini se najteži problem na Balkanu.

U rešavanju problema statusa Kosova i Metohije svi govore o istoriji i politici, međutim, niko od direktnih učesnika pregovora ne govori o ekonomiji, o tome koliko ovakav nerešeni status Kosova i Metohije košta državu Srbiju a i samo Kosovo. Gotovo je nemoguće naći neku knjigu koja govori o problemima ekonomije na Kosovu i Metohiji. Osnovni cilj ovog rada je da proba da utvrdi koliko državu Srbiju košta javni sektor na Kosovu i Metohiji. Naime, nakon 1999. godine imamo jednu specifičnu situaciju, iako je Srbija izgubila pravo da ubire javne prihode sa teritorije Kosova i Metohije, Vlada iz Beograda nastavila je sa finansiranjem javnih rashoda u toj Pokrajini. Preko Koordinacionog centra za Kosova i Metohije Vlada Republike Srbije nastavila je da finansira rad škola, bolnica i drugih tzv. "paralelnih" institucija javnog sektora na Kosovu i Metohiji.

Ovaj rad želi da ukaže na ekonomsku neracionalnost politike koju država Srbija sprovodi na teritoriji Kosova i Metohije. Naime, država Srbija koja je devedesetih godina dvadesetog veka prošla težak period usled ratova, sankcija, hiperinflacije koji su izazvali dramatičan pad BDP, pad životnog standarda stanovništva i ogroman porast siromaštva, ne može sebi da dozvoli ekonomski neefikasne državne politike.

Najpre je ukratko predstavljena trenutna ekonomska situacija u Srbiji i na Kosovu i Metohiji. Nakon toga pokušao sam da utvrdim koje sve javne rashode Republika Srbija finansira na Kosovu i Metohiji. Srbija je u pregovorima sa međunarodnim finansijskim institucijama preuzela obavezu da servisira inostrani dug koji se odnosi i na Kosovo i Metohiju. Osim toga Republika Srbija iz budžeta izdvaja značajna sredstva za finansiranje "paralelnih institucija" na Kosovo i Metohiju. Osim ovog direktnog plaćanja iz budžeta, Srbija plaća veliki broj radnika koji su na Kosovu i Metohiji ostali bez posla, procena negde

oko 26.000¹ radnika (npr. samo EPS već sedam godina plaća oko 6.000 radnika sa Kosova koji ne rade). Nacionalnim investicionim planom Republike Srbije finansiraće se projekti na Kosovu i Metohiji u iznosu od 43 miliona USD².

2. Ekonomska situacija u Srbiji i na Kosovu i Metohiji

2.1. Ekonomska situacija u Srbiji

Srbija je među prvim zemljama bila u prilici da započne proces tranzicije 1989. godine, ispostavilo se da će svoj prelaz ka tržišnoj privredi sprovoditi u veoma teškim uslovima ekonomski i socialno ruinirane i zaostale zemlje. Kao jedna od poslednjih privreda koje kreću ka razvijenijem tržišnom sistemu, Srbija mora ponekad vrlo brzo da prelazi put koji su mnoge privrede već prevalile tokom proteklih petnaest godina.

Nakon pet godina od početka procesa ekonomske tranzicije u Srbiji, mogu se videti prvi pozitivni rezultati. Zemlja šestu godinu uzastopno beleži ekonomski rast. Ekonomski rast u periodu 2000-2005. iznosi 40% (od toga u 2004 rast GDP-a iznosio je 9,3%, u 2005. 6,5%, dok je u 2006. ostvaren rast GDP-a oko 6%). Inflacija na godišnjem nivou je smanjena na nivo ispod 20%, i u narednom periodu po procenama Ministarstva finansija treba očekivati njeno smanjenje ispod 10%. Reforma javnih finansija daje prve rezultate i u 2005. godini ostvaren je budžetski suficit, s tim što je javna potrošnja još uvek visoka u odnosu na trenutni nivo razvijenosti zemlje. Prosečna zarada se povećava i danas iznosi 250 evra mesečno što je značajan napredak u odnosu na 90 evra iz 2001. godine. Javni dug zemlje je smanjen sa 117% GDP-ja u 2000. godini na 58% GDP-ja u 2005. godini. Spoljnotrgovinski deficit je smanjen za 17% u odnosu na 2004. godinu, izvoz je porastao za 30% u odnosu na 2004. godinu dok je uvoz smanjen za 1,1%.

Srbija je u 2006. godini dobila značajna priznanja od međunarodnih institucija za izvršenu reformu. Prema izveštaju Svetske banke "Doing business in 2006."³ Srbija je ocenjena kao reformer broj jedan u svetu. Evropska banka za obnovu i razvoj u svom godišnjem "Izveštaju o tranziciji 2005."⁴ ocenje Srbiju kao zemlju koja je najviše napredovala u procesu tranzicije u odnosu na prethodnu godinu.

1. Ljepojević, S., (2006), "Kosovo i Metohija; Realnost, ekonomija i zablude", Politika, Beograd

² Izor Ministarstvo finansija Republike Srbije

³ World Bank (2005) <http://www.doingbusiness.org/>

⁴ EBRD (2005) *Transition Report*, London, European Bank for Reconstruction and Development

Međutim, iako je u poslednjih par godina Srbija uspela da načini značajan uspeh u ekonomiji, još uvek ima puno problema koje treba rešavati. Svakako dva najveća problema su visoka nezaposlenost, zvanična stopa nezaposlenosti se kreće oko 30%⁵ i siromaštvo, u 2003. godini skoro svaki deseti stanovnik Srbije (10,5%) bio je siromašan.⁶

2.2. Ekonomska situacija na Kosovu i Metohiji

Juna 1999. godine administrativna misija Ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK) je preuzela upravljanje pokrajinom. Na čelu UNMIK se nalazi specijalni predstavnik generalnog sekretara (SRSG). Pokrajina je dobila svoj ustavni okvir maja 2001. godine, kojim su podeljene nadležnosti između SRSG i privremenih institucija lokalne samouprave (predsednika i Vlade) formiranih nakon izbora održanih oktobra 2004. godine. Vlada Kosova dobila je ovlašćenja da upravlja ekonomskom i finansijskom politikom, trgovinom, industrijom, investicijama, transportom i telekomunikacijama. Međutim, institucije su povezane sa UNMIK koji ima pravo veta i kontroliše potrošačke usluge, međunarodne odnose i administraciju javnih, državnih i društvenih preduzeća.

Ekonomski rast na Kosovu je veoma skroman. Društveni proizvod Kosova i Metohije se procenjuje na 3 milijarde USD, ukupna potrošnja se procenjuje na 4,5 milijardi USD, ta visoka potrošnja delom se finansira iz privatnih doznaka iz inostranstva koje iznose 1,2 milijardi USD. Sa nivoom GDP po glavi stanovnika od 930 eura Kosovo se nalazi daleko na začelju u Evropi. Izvoz je veoma mali i trgovinski deficit Kosova dostiže neverovatnih 50% GDP, koji se uglavniom finansira transferima od Kosovskih Albanaca koji rade u inostranstvu. Međutim, čini se da je najveći problem Kosova, baš kao i u Srbiji, visok nivo siromaštva i nezaposlenosti. Prema procenama Svetske banke nezaposlenost među mladima od 15 do 24 godine starosti iznosi neverovatnih 94%, a Kosovski Albanci predstavljaju najmlađu populaciju u Evropi. Prema analizama Svetske banke iz septembra 2005. godine 37% žitelja Kosova i Metohije živi ispod granice siromaštva, a 15,2% živi u ekstremnoj bedi. Stručnjaci Svetske banke upozoravaju da pouzdanih podataka nema i da bi situacija mogla da bude još gora.⁷

⁵ Izvor Nacionalna služba za zapošljavanje

⁶ Tim potpredsednika Vlade za implementaciju Strategije za smanjenje siromaštva, (2005), 'Prvi izveštaj o implementaciji Strategije za smanjenje siromaštva u Srbiji', Beograd, Vlada Republike Srbije

⁷ Izvor podataka: Svetska banka, (2004) "Kosovski ekonomski memorandum",

Tabela 1. Spoljnotrgovinska razmena Kosova i Metohije

Godina	2000	2001	2002	2003
Izvoz	18,8	10,6	27,3	36,2
Uvoz	635,2	874,4	988,7	968,5
Saldo	-616,4	-863,8	-961,4	-932,3

U milionima EURA

Izvor: Svetska banka, (2004) "Kosovski ekonomski memorandum"

Progres u strukturnim reformama na Kosovu je veoma ograničen. Proces privatizacije državnih i društvenih preduzeća je u nadležnosti Kosovske Povereničke agencije (KTA). Proces privatizacije je bio značajno usporen 2002. i 2003. godine zbog zahteva za utvrđivanjem vlasničkih prava iz perioda pre 1999. godine. Međutim, proces se ubrzava jula 2004. godine raspisivanjem novih tendera. Zadatak KTA je takođe unapređenje menadžmenta javnih preduzeća na Kosovu. Prvi na spisku našli su se Aerodrom Priština i telekomunikacioni operater PTK.

Okvir 1. Kosovo i Metohija

Kosovo i Metohija je pokrajina koja se prostire na prostoru od 10.887 km² i čini 12,3% ukupne teritorije Republike Srbije. Ono što se zove Kosovo je kotlina duga 84 i široka 14 kilometara. Pravo Kosovo je od Vučitrna do podnožja Šar-Planine odnosno do Uroševca. Metohija je zapadno od Kosova i sadašnje ime potiče od grčke reči metox koja znači crkveno imanje. Albanci Metohiju zovu Dukadin a to ime se odnosi na znatno šire područje koje se dužinom prostire u Albaniju. I Metohija je kotlina u dužini od 80 i širini 40 kilometara.

Prema podacima UNMIK broj stanovnika na Kosovu i Metohiji kreće se između 1,7 i 2,4 miliona. Činjenica je da niko ne zna koliko tačno ljudi ima na Kosmetu. Procena je da oko 60% stanovnika živi na selima.

Tabela 2. Etnička struktura stanovništva na Kosovu i Metohiji (u %)

Godina	Ukupan broj	Albanci	Srbi	Ostali
1948	729.000	68	24	8
1953	808.000	65	23	11
1961	964.000	67	24	9
1971	1.244.000	74	18	8
1981	1.584.000	77	13	10
1991	1.956.000	82	10	8

Izvor: Statistički godišnjak Srbije 2001., Republički zavod za statistiku Srbije

Do 1878. godine Albanci su bili manjina na današnjem prostoru Kosova i Metohije. Međutim, nakon srpsko-turskog rata kralj Milan naredio je iseljavanje desetina hiljada Albanaca koji su živeli u područjima Toplice, nadomak Niša, i Jablanice, sve do Leskovca. Prokuplje je tada npr. bilo većinski albansko mesto. Ti Albanci su se mahom naselili u Drenicu odakle su Srbi pobjegli i naselili njihova imanja u Toplici i Jablanici. Dakle od 1878. godine Albanci postaju većina na Kosovu i Metohiji.

Izvor: Ljepojević S., (2006) "Kosovo i Metohija; Realnost, ekonomija i zablude", Politika i Tanjug, Beograd

Okvir 2. Ulaganja u Kosovo i Metohiju

Najveći ekonomski napredak Kosova i Metohije desio se u periodu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Uloženo je oko 17,5 milijardi USD, izgrađena je infrastruktura i Kosmet je "preskočio vekove".

Nakon završetka Drugog svetskog rata na Kosovu i Metohiji je bio samo jedan kilometar asfaltnog puta, devet srednjih škola, tri gimnazije i šest zanatskih škola. Osnovnim četvorogodišnjem obrazovanjem bilo je obuhvaćeno svega 32% dece na Kosovu ili 36.200 učenika. Na celom Kosovu i Metohiji bio je samo 21 lekar. Posle raspada SFRJ na Kosmetu je bilo 1.064 osnovne škole sa 347.907 učenika, 97% dece, bilo je i 54 srednjoškolska centra. Šezdesetih godina formiran je i Univerzitet u Prištini na kome je 90-ih studiralo oko 40.000 redovnih i vanrednih studenata. Devedesetih godina na Kosmetu je bilo 1.500 lekara i 5.200 medicinskih sestara.

1965. godine formiran je Fond Federacije za pomoć nerazvijenim područjima, od tada do 1989. godine taj fond je na Kosovu i Metohiji uložio 4,8 milijardi USD, što je 70% ukupnih sredstava fonda. Međutim, dodeljivana su i "nezvanično" dodatna sredstva iz budžeta Federacije, Republike Srbije uključujući i budžet Pokrajine Vojvodine. Samo npr. u 1980. godini kroz te "ilegalne kanale" Kosmet je dobio oko 76 miliona USD.

Ulagan je veliki novac a rezultat je bio sasvim suprotan od željenog jer je Kosovo i Metohija bila sve dalje od Srbije.

Izvor: Ljepojević S., (2006) "Kosovo i Metohija realnost, ekonomija i zablude" Politika, Beograd

Glavnu prepreku napretka procesa tranzicije i budućem rastu na Kosovu u izveštajima većine međunarodnih insitucija predstavlja još uvek ne definisan konačan status ove pokrajine. Međunarodna zajednica je dugo vremena insistirala na ispunjenju postavljenih standarda, uglavnom političkih, pre donošenja odluke o konačnom statusu. Takođe, problem nastaje usled nedovoljno jasne podele odgovornosti između SRSG i Vlade Kosova koja utiče na efikasnost donošenja odluka i skreće pažnju sa ekonomskog razvoja.

3. Kosovski spoljni dug

Kako je Kosovo i Metohija i dalje formalno pravno u sastavu Srbije ne postoji insitucija koja se bavi upravljanjem samo spoljnog duga Kosova i Metohije. Prema dogovoru sa Svetskom bankom i međunarodnim institucijama iz 2002. godine dug Kosova i Metohije otplaćuje Republika Srbija. Sva dokumenta koja su korišćena za utvrđivanje podataka o spoljnom dugu Kosova i Metohije su u posedu relevantnih insitucija u Srbiji i dostupna su svim zainteresovanim stranama.

3.1. Dug prema Međunarodnoj banci za obnovu i razvoj

Zajmovi od Međunarodne banke za obnovu i razvoj su korišćeni za razvoj industrije i poljoprivrede na Kosovu i Metohiji, kao i za izgradnju, putne, željezničke i komunalne infrastrukture, kao i izgradnju elektroenergetske mreže.

Svi zajmovi su reprogramirani i alocirani u Konsolidacionom zajmu C, postignuti sa Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj 17. decembra 2001. godine, ratifikovani od strane parlamenta Savezne Republike Jugoslavije i objavljene u Službenom listu SRJ 21. decembra 2001. godine.⁸ Ukupno 18 zajmova iz Konsolidacionog zajma C se odnose na Kosovo i Metohiju i svi oni su potpisani u periodu između 1970. i 1984. godine. Tri zajma su direktno dodeljena Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, dok je u 15 zajmova potpisan sporazum o garanciji između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Međunarodne banke za obnovu i razvoj. Svaka garancija u sebi sadrži član kojim se reguliše da ukoliko garantor plati zajmodavcu obavezu iz ugovora, onda je Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija dužna da plati sva dugovanja po osnovu tog ugovora garantoru u ovom slučaju SFRJ.

Tabela 3. Zajmovi IBRD koji se odnose na Kosovo i Metohiju

KONSOLIDACIONI ZAJAM C

Zajam broj	Projekat	Glavnica Dospela - neplaćena	Kamata		Troškovi	Ukupno	Godina - zaključenja
			Redovna	Na docnju			
6780	Putevi IV	1.059.442	267.527	451.146	0	1.778.115	1970
7510	Putevi V	259.537	66.612	113.230	0	439.379	1971
7770	Ibar Lepenac	30.367.750	11.917.247	9.003.689	0	51.288.686	1971
12770	Industrijska	660.929	217.845	341.755	0	1.220.529	1976
13600	Višenamenski	0	15.997	0	0	15.997	1977
13770	Putevi VIII	146.024	50.812	74.472	0	271.308	1977
14695	Električna energija II	998.636	0	694.453	0	1.693.089	1977
16110	Industrijski kredit	7.891.614	2.252.229	3.600.549	0	13.744.392	1978
16780	Putevi X	4.409.958	1.096.281	1.877.907	0	7.384.146	1979
18010	Poljoprivredni kredit	5.954.581	1.971.837	2.928.414	0	10.854.832	1980
19090	Industrijski kredit	31.901.414	6.308.837	23.508.663	0	61.718.914	1980
19770	Železnica Kosova	16.309.710	3.854.803	11.466.408	0	31.630.921	1981

⁸ Izvor: "Službeni list SRJ br. 69/2001"

19930	Poljoprivredni kredit	26.140.430	5.703.399	19.004.349	0	50.848.178	1981
20550	Kosovo snabdevanje vodom	15.158.104	4.738.312	12.736.183	0	32.632.599	1981
23060	Regionalni razvoj Kosova	32.175.317	8.581.503	12.862.594	0	53.619.414	1983
23260	Sal I (SAP)	778.310	198.984	340.528	0	1.317.822	1983
23386	Električna energija III	2.160.813	480.959	902.039	1.179	3.544.990	1983
23390	Industrija VII	36.018.855	11.600.496	12.938.850	0	60.558.201	1983
Total kraj oktobra 2001.						384.561.512	
Faktor korekcioni						26.619.727	
Total						411.181.239	

Izvor: NBS

Kao što je napomenuto u Zakonu o ratifikaciji ugovora o zajmu između Savezne Republike Jugoslavije i Međunarodne banke za obnovu i razvoj ukupna vrednost Konsolidacionog zajma C iznosi 411.181.239 USD na dan potpisivanja.

Tabela 4. Stanje duga prema IBRD koji se odnosi na Kosovo i Metohiju na 15.03.2006. god.

**Konsolidacioni zajam C – USD
na dan 15. Mart 2006.**

Initialni dug 517.954.797,65

	Dug	Kamata	Ukupno
Plaćeno do 31.12.2005.	3.936.456,47	85.916.653,06	89.853.109,53
Plaćeno do 15.03.2006.	5.852.889,22	11.322.641,32	17.175.530,53
Ukupna plaćanja	9.789.345,69	97.239.294,37	107.028.640,06

Tekući dug 508.165.451,96

Izvor: NBS

Od ovih 18 zajmova iz Konsolidacionog zajma C vezanih za Kosovo i Metohiju, 9 zajmova su sprovedena samo na Kosovu i Metohiji. Ukupna vrednost ovih zajmova iznosi 356.057.304 USD na dan potpisivanja Konsolidacionog zajma C. Ostalih 9 projekata su sprovedeni u više Republika i Autonomnih Pokrajina, udeo Kosova i Metohije u ovim zajmovima iznosi 28.504.209 USD.

Ukupna dugovanja povezana za Kosovo i Metohiju na dan potpisivanja su iznosila 384.561.512 USD. Vrednost od 26.619.727 USD je dodata na ovaj iznos zbog potrebe da se

koriguju promene vrednosti deviznih kurseva. Dakle dolazimo do ukupne sume od 411.181.239 USD.

Konsolidacioni zajam C je potpisan i ratifikovan u dolarima. Međutim, nakon molbe Svetske banke 31. januara 2002. godine Konsolidacioni zajam C je denominovan u evre. U međuvremenu, dolar/evro devizni kurs se značajno promenio i ukupan dug u dolarskom iznosu je značajno porastao. Tako da je 15. marta 2006. godine ukupan dug Svetskoj banci vezan za Kosovo i Metohiju iznosio 508.165.451 USD (422.555.774 eura).

U periodu od 2002. do 15. marta 2006. godine Srbija je platila 9.789.451 USD duga (8.140.153 eura) i 97.239.294 USD (80.857.573 eura) kamate vezane za dug Kosova i Metohije Svetskoj banci.

Tabela 5. Konsolidacioni zajam C
na dan 17. decembar 2001.

Opis	Broj zajmova	Vrednost u USD
Zajmovi vezani za Kosovo i Metohiju	9	356.057.304
Zajednički zajmovi	9	28.504.209
Faktor promene deviznih kurseva		26.619.727
Ukupna dugovanja		411.181.239

na dan 15. mart 2006.	Vrednost u USD
Tekuća dugovanja	508.165.451

Izvor: NBS

Kada se uzme u obzir da je direktna korist od ovih zajmova vezana za Kosovo i Metohiju i da je alokacija već izvršena, Vlada Republike Srbije bi trebala da u pregovorima o budućem statusu Kosova i Metohije, zahteva da se ukupan dug od 508.165.451 USD (422.555.774 eura) prebaci na Kosovo i Metohiju. Takođe, Vlada Kosova bi trebala da vrati Vladi Republike Srbije iznos od 107.028.640 USD (88.997.726 eura na dan 15. mart 2006. godine) koji je utrošen za servisiranje duga iz Konsolidacionog zajma C.

3.2. Dug prema Londonskom klubu poverilaca

Konačan sporazum sa Londonskim klubom poverilaca potpisan je 7. jula 2004. godine, "Memorandum o razumevanju o restrukturisanju duga NFA i T DFA između Republike Srbije i Međunarodnog Koordinacionog Komiteta", koji sadrži otpis 62% duga, period otplate od 20 godina sa grejs periodom od 5 godina. Memorandum je ratifikovan 24. jula 2004. godine u Narodnoj Skupštini Republike Srbije.

Od ukupnog dela duga prema Londonskom klubu poverilaca, 121.846.063 USD (31.03.2006. godine) se odnosi na dug Kosova i Metohije. Narodna banka Srbije poseduje originalnu dokumentaciju potpisanu od strane zvaničnika "Udružene kosovske banke" koji dokazuje da je označeni iznos sredstava iskorišćen za finansiranje projekata na Kosovu i Metohiji.

Tabela 6. Struktura duga prema Londonskom klubu poverioca

Broj	Opis	Iznos u USD
1	Sporazumni dug - NFA and TDFA (1.1+1.2)	119.338.234
1.1	- NFA Ukupno (1.1.1.+1.1.2.)	118.206.409
1.1.1.	- Nealocirani dug (5.51% of 36.52% of SFRJ)	15.272.178
1.1.2.	- Alocirani dug - Kosovska banka	102.934.231
1,2	- TDFA - Nealocirani dug (5.51% of 36.52% of SFRJ)	1.131.825
2	Nesporazumni dug API (2.1.+2.2.)	2.477.827
2.1	- Nealocirani dug (5.51% of 36.52% of SFRJ)	407.777
2.2	- Alocirani dug - Kosovska banka	2.070.050
3	Ukupno (1+2)	121.816.061

Izvor: NBS

Ukupan dug od 121.816.061 USD je podeljen na alocirani i nealocirani dug, struktura alociranog i ne alociranog duga je sledeća:

Tip duga	USD
Alocirani dug	105.004.281
Nealocirani dug	16.811.780

Alocirani deo duga označava da postoje direktni dokazi da su zajmovi iskorišćeni na Kosovu i Metohiji, dok se za nealocirani deo duga u momentu raspada SFRJ ne zna pouzdano gde su iskorišćena data sredstva i kod njegove raspodele primenjuje se ključ MMF-a po kome je Srbiji i Crnoj Gori pripalo je 36,52% ukupnog duga SFRJ dok 5,51% tog dela duga pripada Kosovu i Metohiji

Takođe, Vlada Republike Srbije je platila 9.288.392 USD kamate po osnovu duga Londonskom klubu poverioca u periodu između 2004. i 31. marta 2006. godine

Ukoliko se uzme u obzir činjenica da je Kosovo i Metohija imala direktnu korist od zajmova Londonskog kluba poverilaca za alocirani deo duga dok se za nealocirani deo duga primenjuje kriterijum MMF-a, realno je očekivati da se ukupan dug prema Londonskom klubu poverilaca od 121.946.063 USD transferiše na Kosovo i Metohiju. Takođe, postoji mogućnost da Kosovo i Metohija izvrši povraćaj sredstava Srbiji u iznosu od 9.288.392 USD koji je utrošen za servisiranje duga u periodu između 2004. i 2006. godine

3.3. Dug prema Pariskom klubu poverilaca

Zajmovi uzeti od Pariskog kluba poverilaca iskorišćeni su za izgradnju velikog broja industrijskih postrojenja na Kosovu. Najveći deo kredita uzetih od Pariskog kluba poverilaca iskorišćen je za izgradnju fabrike Feronikl iz Glogovca i Termoelektrana u Obiliću. Krediti su između ostalih iskorišćeni i za izgradnju fabrike baterija u Gnjilanu, Zastava jugo automobili Ramiz Sadiku u Peći, fabrike šavniš cevi u Uroševcu itd.

Sporazum o konsolidaciji duga Savezne Republike Jugoslavije (sada Srbije) je zaključen 28. decembra 2001. godine. Ratifikovan je 26. februara 2002. godine ("Službeni list SRJ – međunarodni ugovori" broj 2/2002) i time je postao pravno primenljiv na teritoriji Srbije. Pomenuti dokument sadrži rokove i uslove za reprogramiranje duga Srbije u skladu sa dogovorom zaključenim pre 20. decembra 2000. godine. Većina dugova koji je trebalo restrukturirati su nastali u sporazumima zaključenim pre 1990. godine. Zaključno sa martom 2006. godine Srbija je zaključila bileteralne sporazume sa šesnaest zemalja članica Pariskog kluba kreditora. Pregovori o zaključenju biletarnog sporazuma sa Italijom još uvek traju.

Po podacima koji su prethodno dogovoreni sa zvaničnicima Pariskog kluba kreditora, ukupan iznos duga koji se odnosi na Kosovo i Metohiju na dan 22. mart 2002. godine iznosi 717.443.608,00 USD i kao što je prezentovano u tabeli, obuhvata 100% iznosa glavnice i kamate na dan 31. juli 2001. godine uključuje još i 100% zatezne kamate do 31. jula 2001. godine i moratorijum kamatu od 1. avgusta 2001. godine do 22. marta 2002. godine. Prema Sporazumu ukupan otpis duga prema Pariskom klubu poverilaca od 66% se realizovao kroz dve faze: prva faza otpisa duga od 51% izvršena je 22. marta 2002. dok je dodatni otpis duga od 15% izvršen 6. februara 2006. godine. Dug Kosova i Metohije uključuje i 60% kapitalizovane kamate u periodu 22. septembar 2002. godine 31. decembar 2005. godine. Ukupan iznos duga prema Pariskom klubu poverilaca koji se odnosi na Kosovo i Metohiju na dan 7. april 2006. godine iznosi 345.515.917 USD.

Tabela 7 Dug prema Pariskom klubu poverilaca koji se odnosi na Kosovo i Metohiju

Glavnica do 31.07.2001. u USD	Kamata do 31.07.2001. u USD	Zatezna kamata do 31.07.2001. u USD	Stanje duga 31.07.2001.	Moratorium kamata od 1.08.2001 do 22.03.2002. u USD	Stanje duga na dan 22.03.2002. u USD	Pretpostavljeno stanje duga 7.04.2006.	60% kapitalizovane kamate od 22.09.2002. do 31.12.2006.	Ukupno	Ukupan broj zajmova
388.591.700	77.751.886	227.685.360	694.028.946	23.414.662	717.443.608	311.125.433	39.266.923	345.515.917 ⁹	533

Izvor: "Službeni list SRJ – međunarodni ugovori" broj 2/2002)

Ukoliko pogledamo strukturu duga reprogramiranog u Sporazumu prikazanu u Tabeli 8, možemo videti da postoje tri kategorije kredita: Dugoročni krediti se redukuju kroz otpis 66% duga preko opcije otpisa duga ili preko opcije debt service redukcije (ne sadrži direktan otpis duga, ali se reprogramira sa manjom kamatnom stopom i dužim periodom otplate, čime se postiže redukcija od 66% u neto sadašnjoj vrednosti). Druga kategorija kredita jesu tzv. ODA krediti koji se daju kao zvanična pomoć za razvoj, kod njih se ne vrši otpis. Na kraju, treća vrsta kredita jesu kratkoročni krediti koji se takođe ne otpisuju.

Tabela 8 Struktura duga po opcijama otpisa duga

Tip	Glavnica do 31.07.2001. u USD	Kamata do 31.07.2001 u USD)	Zatezna kamata do 31.07.2001. u USD	Stanje duga 31.07.2001. u USD	Moratorium kamata od 1.08.2001 do 22.03.2002. u USD	Stanje duga na dan 22.03.2002. u USD	Pretpostavlje no stanje duga 7.04.2006.	Ukupan broj zajmova
Otpis duga	333.954.990	62.626.634	198.952.039	595.533.663	20.099.936	615.633.598	209.315.423	463
Debt Service Reduction	39.711.218	13.444.026	26.372.147	79.527.391	3.101.568	82.628.959	82.628.959	33
ODA	14.067.059	1.681.225	1.806.541	17.554.825	213.158	17.767.984	17.767.984	35
Kratkoročni dug	858.434	0	554.633	1.413.067	0	1.413.067	1.413.067	2

Izvor: NBS

Treba napomenuti da je u slučaju duga Kosova i Metohije, Belgija jedina od svih zemalja kreditora izabrala opciju debt service redukcije, sve ostale zemlje kreditori su prihvatile opciju otpisa duga. Treba napomenuti da su ODA i kratkoročni krediti uzeti pod povoljnijim uslovima i u skladu sa tim nije se mogla primeniti opcija redukovanja duga kao u slučaju dugoročnih dugova kod kojih je 66% duga otpisano.

⁹ Suma nije jednaka sabirku prethodne dve kolone zato što su korišćeni različiti devizni kursevi

Tabela 9. Struktura duga Kosova i Metohije prema zemljama članicama

Naziv zemlje	Glavnica do 31.07.2001. u USD	Kam. Do 31.07.2001. u USD	Zat. Kam. Do 31.7.2001. u USD	Stanje 31.07.2001. U USD	Mor. Kam. Do 22.03.2002. u USD	Stanje 22.3.2002. u USD
V.Britanija	9.200.188,53	308.794,14	3.498.799,57	13.007.782,24	304.318,30	13.312.100,53
Svedska	2.217.765,68	608.572,17	2.415.859,99	5.242.197,83	167.674,05	5.409.871,88
Svajcarska	13.231.806,50	2.056.993,10	8.079.725,05	23.368.524,65	560.114,31	23.928.638,96
Sad	9.330.357,54	1.885.929,95	6.560.793,73	17.777.081,22	608.057,60	18.385.138,82
Norveska	11.531.042,78	4.876.767,26	8.606.906,25	25.014.716,29	0,00	25.014.716,29
Nemacka	142.882.291,88	22.750.560,33	78.612.178,44	244.245.030,65	8.277.237,07	252.522.267,72
Kanada	2.451.437,78	481.483,38	1.939.483,67	4.872.404,83	134.258,11	5.006.662,94
Japan	1.124.427,13	179.544,91	733.233,00	2.037.205,04	40.912,37	2.078.117,40
Italija	13.375.583,86	2.196.119,06	6.488.908,29	22.060.611,21	587.262,70	22.647.873,91
Holandija	3.072.731,86	555.426,14	1.980.020,68	5.608.178,68	201.433,35	5.809.612,02
Francuska	125.974.511,71	24.426.822,64	72.707.402,70	223.108.737,05	8.556.142,09	231.664.879,14
Danska	9.138.170,72	3.191.603,91	6.921.874,95	19.251.649,59	555.652,46	19.807.302,05
Belgija	39.711.217,75	13.444.026,47	26.372.146,60	79.527.390,82	3.101.568,25	82.628.959,07
Austrija	5.350.166,79	789.242,06	2.768.026,64	8.907.435,48	320.031,77	9.227.467,25
Ukupno	388.591.700,50	77.751.885,50	227.685.359,57	694.028.945,57	23.414.662,42	717.443.607,99

Izvor: NBS

Prema kriterijumima definisanim u Sporazumu, ukupan dug Kosova i Metohije se sastoji od alociranog duga (dug koji je nastao zaduživanjem entiteta koji se nalaze na Kosovu i Metohiji) i nealociranog duga (ukupan nealocirani dug SFRJ podeljen je prema ključu MMF-a na sve zemlje sukcesore, po tom ključu na Srbiju je prebačen 36,52% ukupnog nealociranog duga od toga 5,51% se odnosi na Kosovo i Metohiju). Na osnovu podataka iz tabele možemo videti da se najveći deo duga Kosova i Metohije nalazi u kategoriji alociranog duga 288.157.753 USD dok je mali deo duga nealocirani dug.

Tabela 10. Struktura duga prema Pariskom klubu poverioca po alociranosti

Tip	Glavnica do 31.07.2001. u USD	Kamata do 31.07.2001 u USD)	Zatezna kamata do 31.07.2001. u USD	Stanje duga 31.07.2001. u USD	Moratorium kamata od 1.08.2001 do 22.03.2002. u USD	Stanje duga na dan 22.03.2002. u USD	Pretpostavljeno stanje duga 7.04.2006.	Ukupan broj zajmova
Alocirani dug	367.546.358	74.778.521	220.527.196	662.852.075	22.685.136	685.537.211	288.157.753	332
Nealocirani dug	21.045.342	2.973.365	7.158.164	31.176.870	729.527	31.906.397	22.967.680	201
Ukupno	388.591.700	77.751.886	227.685.360	694.028.946	23.414.662	717.443.608	311.125.433	533

Izvor: NBS

Interesantno je videti preko kojih komercijalnih banaka je izvršena alokacija duga na Kosovu i Metohiji. U tabeli 11. možemo videti da je najveći deo duga je išao preko Kosovske banke iz Prištine.

Tabela 11. Banke preko kojih je vršena alokacija duga

Dužnik	Glavnica do 31.07.2001. u USD	Kamata do 31.07.2001 u USD	Zatezna kamata do 31.07.2001. u USD	Stanje duga 31.07.2001. u USD	Moratorium kamata od 1.08.2001 do 22.03.2002. u USD	Stanje duga na dan 22.03.2002. u USD	Pretpostavljeno stanje duga 7.04.2006.	Ukupan broj zajmova
"Montenegro banka AD" Podgorica	1.606.418	424.935	1.150.376	3.181.729	100.413	3.282.142	1.115.928	12
Agencija za osiguranje depozita	63.777.601	10.983.630	36.770.298	111.531.528	4.214.003	115.745.531	39.507.510	39
AP Kosovo	20.993.801	2.966.045	7.130.663	31.090.509	727.457	31.817.966	22.937.613	199
Jugobanka AD (u stečaju), Kosovska Mitrovica	31.804.208	7.914.287	18.797.955	58.516.450	2.075.230	60.591.679	20.601.171	49
Kosovska banka (u stečaju DD, Beograd)	269.691.918	55.462.989	163.376.616	488.531.522	16.293.295	504.824.817	225.863.987	232
Republika Srbija	74.403	0	45.951	120.354	4.266	124.620	42.371	1
Trepča RMHK RO, Kosovska Mitrovica	643.350	0	413.503	1.056.853	0	1.056.853	1.056.853	1

Izvor: NBS

Ukoliko se uzme u obzir činjenica da je Kosovo i Metohija imala direktnu korist od zajmova realno je očekivati da se ukupan dug prema Pariskom klubu poverilaca od 345.515.917 USD transferiše na Kosovo i Metohiju. Takođe, postoji mogućnost da Kosovo i Metohija izvrši povraćaj sredstava Srbiji u iznosu od 33.288.392 USD koji je utrošen za servisiranje duga u periodu između 22. marta 2004. i 22. marta 2006. godine.

3.4. Ostala dugovanja

Ostala dugovanja Kosova i Metohije prikazana su u tabeli. Najveći deo ostalih dugovanja otpada na dug prema Libiji i Kuvajtu oko 22,5 miliona USD. Dugovanja prema Libiji i Kuvajtu su nealocirana i primenjuje se ključ MMF-a 5,51% od 36,52% koliko iznosi deo duga koji se odnosi na SRJ. Sledi dug prema udruženju Eurofima od 5 miliona USD, međutim, u periodu 2002. do 2006. godina otplaćeno je preko milion USD duga, tako da dug prema Eurofimi na dan 15.3.2006. godine iznosi 3.916.500 USD. Klirinški dug Kosova i Metohije iznosi 11.190.978,89 USD od toga od čega je 9.390.923,46 USD predstavlja alocirani klirinški dug dok je ostatak od 1.800.055,43 USD nealocirani klirinški dug koji je utvrđen prema ključu MMF-a.

Tabela 12. Ostala dugovanja Kosova i Metohije

Poverilac	Stanje duga za Kosovo	Otplaćeni deo duga od 2002. do 15.3.2006.	Stanje duga na dan 15.3.2006.
Libija	2.399.179,72	0	2.399.179,72
Kuvajt	20.195.513,18	0	20.195.513,18
Eurofima	5.000.000,00	1.083.500,00	3.916.500,00
Klirinški dug	11.190.978,89	0,00	11.190.978,89
Ukupno	38.785.671,79	1.083.500,00	37.702.171,79

Izvor: NBS

Realno je očekivati da se ukupan iznos ostalih dugovanja od 37.702.171,79 USD transferiše sa Srbije na Kosovo i Metohiju. Takođe, Srbija bi trebala da traži povraćaj sredstava u iznosu 1.083.500 USD na ime otplaćenog duga prema Eurofimi a koji se odnosi na teritoriju Kosova i Metohije.

3.5. Ukupan spoljni dug Kosova i Metohije

Ukupan spoljni dug koji se odnosi na Kosovo i Metohiju na dan 15.3.2006. godine iznosi 1.013.329.603 USD, najveći deo odnosi se na dug prema Međunarodnoj banci za obnovu i razvoj i Pariski klub poverilaca preko 85% ukupnog duga. Kako su direktnu korist od ovih zajmova imali stanovnici Kosova i Metohije realno je očekivati da se celokupni iznos ovog duga prebaci na Kosovo i Metohiju. Većina ovih zajmova iskorišćena je za izgradnju putne, železničke, komunalne infrastrukture, kao i za razvoj poljoprivrede na Kosovu i Metohiji. Takođe, iz ovih zajmova pre svega iz zajmova od Pariskog kluba poverilaca finansirana je izgrađnja velikog broja fabrika na Kosovu i Metohiji.

Srbija je u periodu 2002.-15.3.2006. godine na servisiranje ovog duga potrošila 150.688.924 USD, stoga realno bi bilo da Vlada Kosova i Metohije refundira Vladi Srbije utrošeni iznos.

Tabela 13. Stanje duga Kosova i Metohije na dan 15.3.2006. godine u USD

Kreditor	Stanje duga	Plaćene obaveze	Ukupno
Međunarodna banka za obnovu i razvoj	508.165.451	107.028.640	615.194.091
Pariski klub poverilaca	345.515.917	33.288.392	378.804.309
Londonski klub poverilaca	121.946.063	9.288.392	131.234.455
Ostala dugovanja	37.702.172	1.083.500	38.785.672
Sveukupno	1.013.329.603	150.688.924	1.164.018.527

Izvor: NBS

U narednom periodu bilo bi realno očekivati da se ukupan iznos duga od 1.164.018.527 USD prebaci na Vladu Kosova i Metohije kako bi se poreski obaveznici iz Srbije rasteretili servisiranja duga Kosova i Metohije. Dnevni trošak za servisiranje duga Kosova i Metohije iznosi oko 120.000 USD.

4. Spoljni dug Srbije

S obzirom na činjenicu da je Srbija međunarodno priznata država nije teško utvrditi stanje spoljnog duga kao što je to bio slučaj sa definisanjem tačnog iznosa spoljnog duga Kosova i Metohije. Prema podacima Sektora za upravljanje javnim dugom Ministarstva finansija Republike Srbije ukupan spoljni dug Republike Srbije na dan 31.3.2006. godine iznosi 6.663.365.369 USD, od toga direktan spoljni dug iznosi 5.835.037.002 USD, dok iznos od 828.328.367 USD predstavlja indirektnu obavezu.¹⁰

Tabela 14. Spoljni dug Republike Srbije (direktne obaveze) na dan 31.3.2006. godine

Kreditor	u USD
Međunarodna banka za obnovu i razvoj	2.163.389.758
IDA	480.001.642
Pariski klub poverilaca	1.984.399.172
Londonski klub poverilaca	1.075.617.760
Evropska investiciona banka	33.260.158
Ostale direktne obaveze	98.368.513
Ukupno	5.835.037.002

Izvor: Ministarstvo finansija, Bilten javnih finansija april 2006

Tabela 15. Spoljni dug Republike Srbije (indirektne obaveze) na dan 31.3.2006. godine

Kreditor	u USD
Evropska banka za obnovu i razvoj	154.293.088
Evropska investiciona banka	293.729.896
KfW	51.457.245
EU	270.279.054
Ostale indiretne obaveze	58.569.084
Ukupno	828.328.367

Izvor: Ministarstvo finansija, Bilten javnih finansija april 2006

Ukupan spoljni dug Republike Srbije na dan 31.3.2006. godine iznosi 6.663.365.369 USD, od tog iznosa na Kosovo i Metohiju se odnosi 1.013.329.603 USD, dakle 15% ukupnog

¹⁰ Izvor: ‘‘Bilten javnih finansija – april 2006’’, Ministarstvo finansija Republike Srbije

spoljnog duga Republike Srbije predstavlja dug Kosova i Metohije. Međutim, ukoliko Kosovo i Metohija refundira sredstva u iznosu od 150.688.924 USD koja je Republika Srbija potrošila za servisiranje Kosovskog duga u periodu 2002.-2006. godina, i ukoliko se ta sredstva iskoriste za otplatu spoljašnjeg duga Srbije spoljni dug Republike Srbije bi se mogao smanjiti za 1.164.018.527 USD (za 17%).

Spoljni dug Republike Srbije iznosi 28% bruto domaćeg proizvoda Srbije iz 2005. godine, ukoliko se izuzme deo spoljnog duga koji se odnosi na Kosovo i Metohiju spoljni dug Republike Srbije iznosi svega 23% bruto domaćeg proizvoda.

Ukupan javni dug Republike Srbije na dan 31.3.2006. godine iznosi 11.784.722.704,29 USD odnosno 49% BDP. Prebacivanjem duga na Kosovo i Metohiju ukupan javni dug Srbije bi iznosio 10.620.704.177 USD odnosno 44% BDP.

5. Ostali troškovi Srbije na Kosovu i Metohiji

Pored izdataka za servisiranje međunarodnih dugova Kosova i Metohije neophodno je u analizu uključiti izdavanja iz budžeta Srbije za Kosovo i Metohiju. Izadaci iz budžeta Srbije mogu se podeliti u dve kategorije: prvo, izdaci koji su direktno vezani za Kosovo i Metohiju i oni se mogu precizno utvrditi i drugo, izdaci koji se indirektno odnose na Kosovo i Metohiju.

a) Najveći deo direktnih izdataka distribuirao se preko **Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju** oko 40 miliona USD u 2006. godini.¹¹ Veliki problem kod ovih izdataka je činjenica da ne postoji godišnji izveštaj o radu Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju u kome se navodi način distribucije dodeljenih sredstava. Dnevni izdaci iz budžeta Republike Srbije vezani za Kosovo i Metohiju iznose oko 110.000 USD.

Tabela 16 Direktni izdaci iz budžeta Srbije za Kosovo i Metohiju u 2006. g.

Institucija	Izdaci u din	Izdaci u \$
Koordinacioni centar za Kosovo i Metohiju	2.340.980.000,00	33.927.246,38
	406.044.000,00	5.884.695,65
Kosovski upravni okrug	11.516.000,00	166.898,55
Pečki upravni okrug	3.648.000,00	52.869,57
Prizrenski upravni okrug	4.524.000,00	65.565,22
Kosovsko-mitrovački upravni okrug	10.708.000,00	155.188,41
Kosovsko-pomoravski upravni okrug	13.266.000,00	192.260,87
Ukupno	2.790.686.000,00	40.444.724,64

Izvor: Ministarstvo finansija

¹¹ Izor "Zakon o budžetu Republike Srbije za 2006. godinu"

Prema predlogu Zakona o budžetu Republike Srbije¹² za 2007. godinu planirano je povećanje izdataka za Koordinacioni centar za Kosovo i Metohiju na 4.239.000.000 dinara, odnosno oko 70.650.000 USD. U tabeli 17 prikazana je ekonomska klasifikacija troškova koji će se finansirati tim sredstvima. Ubedljivo najveći izdatak je za donacije i transfere nižim nivoima vlasti 45.833.333 USD ili oko 65%, zatim slede izdaci za socijalnu zaštitu 20.833.333 USD ili oko 30%. Izdaci za plate i ostale naknade zaposlenih u toj instituciji sve ukupno se kreću oko 5%. Ukoliko se usvoji predloženi predlog budžeta za 2007. godinu dnevni izdaci za Kosovo i Metohiju koji se distribuiraju preko Koordinacionog centra će biti oko 194.000 USD. Dakle izdaci ne samo da se ne smanjuju već se sa vremenom sve više uvećavaju.

Tabela 17 Izdaci iz budžeta Republike Srbije za Koordinacioni centar za Kosovo i Metohiju

Izdaci		udeo u ukupnim troškovima
plate	2.083.333	2,95%
socijalni doprinosi	366.667	0,52%
usluge po ugovoru	750.000	1,06%
troškovi putovanja	233.333	0,33%
stalni troškovi	333.333	0,47%
donacije i transferi nizim nivoima vlasti	45.833.333	64,87%
socijalna zaštita	20.833.333	29,49%
ostali troškovi	216.667	0,1%
Ukupno	70.650.000	

b) Indirektna izdavanja idu najčešće preko isplaćivanja **zarada radnicima sa Kosova i Metohije** koji su 1999. godine ostali bez posla. Dakle pored duga Srbiji je "na teret" stavljeno i 26.000 radnika koji su ostali bez posla. Npr. Elektroprivreda Srbije na platnom spisku ima oko 6000 radnika sa Kosova i Metohije, koji ne rade već više od sedam godina ali primaju naknadu koja iznosi prosečno oko 7.000 dinara¹³. Ukupan izdatak za plate samo ovih radnika u EPS-u iznosi oko 8 miliona USD za godinu dana, odnosno oko 22.000 USD dnevno. Procenjen dnevni trosak za plate ovih radnika iznosi oko 100.000 USD.

¹² predlog Zakona o budžetu Republike Srbije za 2007. godinu možete naći na sajtu Ministarstva finansija Republike Srbije www.minfin.sr.gov.zu

¹³ Izvor publikacija Zavod za razvoj Republike Srbije "Restrukturiranje javnih preduzeća u Srbiji"

c) Vlada Republike Srbije je iz **Nacionalnog investicionog plana**¹⁴ značajna sredstva u iznosu od 32.666.008 evra, odnosno oko 43 miliona USD namenila za Kosovo i Metohiju. Ova sredstva planirana su za izgradnju škola, obdaništa, fiskulturnih sala, ambulanti i bolnica, nabavku opreme za škole i bolnice, izgradnju stanbenih naselja, komunalne kao i saobraćajne infrastrukture, i ekonomski razvoj koji bi se bazirao na razvoju malog preduzetništva. Veliko pitanje koje se postavlja da li je dužnost Vlade Republike Srbije da finansira ovakve projekte na teritoriji na kojoj nema pravo da ubira javne prihode? Najveći izdatak iz NIP-a je za izgradnju stanbenih naselja 15.282.916 evra odnosno oko 20 miliona USD, slede izdaci za izgradnju saobraćajne infrastrukture preko 6 miliona evra (oko 8 miliona USD) i ekonomski razvoj 4,8 miliona evra (oko 6,3 miliona USD).¹⁵

Tabela 18. Izdaci iz Nacionalnog investicionog plana za Kosovo i Metohiju
po sektorima

Obrazovanje	1.044.887
Zdravstvo	1.936.375
Stanovanje	15.282.916
Standard gradjana	3.438.168
Infrastruktura	127.517
Saobraćajna infrastruktura	6.036.145
Ekonomski razvoj	4.800.000
Ukupno	32.666.008

u evrima

po okruzima

Kosovsko-mitrovački okrug	9.189.627
Kosovski okrug	3.590.955
Kosovsko-pomoravski okrug	1.673.466
Pečko-prizrenski okrug	6.069.919
Zajednički projekti	12.142.041
Ukupno	32.666.008

u evrima

Izvor: Ekonomski tim Vlade Republike Srbije za Kosovo i Metohiju

Osim ovih javnih izdataka Republika Srbija servisira i unutrašnji dug Kosova i Metohije (penzije, stara devizna štednja i ostala dugovanja). Međutim, izdaci za servisiranje unutrašnjeg duga Kosova i Metohije nisu uključeni u analizu jer podaci nisu dostupni široj javnosti.

¹⁴ Izvor Ministarstvo finansija Republike Srbije

¹⁵ Videti tabelu 18.

6. Zaključak

Ne može se sa sigurnošću zaključiti konačna cifra koliko Srbiju košta javni sektor na Kosovu i Metohiji. Međutim, procena je da dnevni trošak iznosi između 300.000 USD i 350.000 USD bez izdataka iz NIP-a¹⁶. Uključivanjem izdataka iz Nacionalnog investicionog plana dnevni trošak se povećava za još 117.000 USD. Usvajanjem predloženog Zakona o budžetu za 2007. godinu izdaci bi se još više uvećali i prešli bi magičnu brojku od preko 500.000 USD dnevno.

Sigurno je da iznos nije zanemarljiv i da Srbija u sadašnjem ekonomskom stanju ne može sebi da priušti takav luksuz “bacanja para”. Stoga je neophodno da se preduzmu sledeće mere kako bi se izbeglo dalje ekonomski neefikasno ponašanje države:

1. U procesu pregovora o definisanju konačnog statusa Kosova i Metohije neophodno je da predstavnici srpskog pregovaračkog tima insistiraju da se celokupni spoljni dug Kosova i Metohije u iznosu od 1.013.329.603 USD (na dan 15.03.2006. godine), a koji trenutno otplaćuje Srbije, prebaci na Vladu Kosova.
2. Neophodno je da se zahteva povraćaj novca koji je utrošen od 2002. godine za servisiranje spoljnog duga Kosova i Metohije (150.688.924 USD na dan 15.03.2006. godine)
3. Srpski pregovarački tim treba da zahteva da se Vlada Republike Srbije preko svoje Agencije za privatizaciju, aktivno uključi u proces privatizacije na Kosovu i Metohiji kao bi se vratio makar jedan deo novca uloženi u ekonomski razvoj Kosova i Metohije u periodu od 1960. do 1990. godine.
4. Neophodno je preispitati rad Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju. Potrebno je povećati transparentnost u radu i institucionalno ojačati kontrolu trošenja novca koji se distribuira preko Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju. Treba preispitati politiku finansiranja javnih rashoda na teritoriji sa koje se ne ubiraju javni prihodi.
5. Treba preispitati ekonomsku isplativost projekata koji treba da se finansiraju iz Nacionalnog investicionog plana na teritoriji Kosova i Metohije.
6. Srpski pregovarački tim treba da zahteva što hitnije rešenje konačnog statusa Kosova i Metohije, jer bi se rešenjem tog problema otklonio poslednji veliki uzrok političke

¹⁶ Dnevni izdaci za servisiranje spoljnog duga iznose 120.000 dolara, izdaci iz budžeta Republike Srbije za finansiranje rashoda preko Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju iznose oko 110.000 dolara dnevno, izdaci za plate radnicima koji su ostali bez posla na Kosovu i Metohiji iznose oko 100.000 dolara. Kada se tome dodaju predviđeni izdaci iz NIP-a koji iznose oko 117.000 dolara dnevno dolazimo do cifre od 447.000 dolara dnevno.

nestabilnosti u Srbiji. Srbija bi postala politički stabilnija i širom bi se otvorila vrata značajnijem prilivu stranih direktnih investicija. Pre svega povećao bi se priliv “greenfield” investicija, koje otvaraju nova radna mesta. Povećanje zaposlenosti dovelo bi do značajnog smanjenja siromaštva.

LITERATURA :

1. Ljepojević, S., (2006), "Kosovo i Metohija; Realnost, ekonomija i zablude", Politika, Beograd
2. Svetska banka, (2004), "Kosovski ekonomski memorandum"
3. Ministarstvo finansija, (2006), "Bilten javnih finansija april 2006", Beograd
4. Svetska banka, (2005), "Procena siromaštva na Kosovu",
5. EBRD (2005) *Transition Report*, London, European Bank for Reconstruction and Development
6. "Službeni list SRJ – međunarodni ugovori” broj 2/2002)
7. “Službeni list SRJ br. 69/2001”
8. "Statistički godišnjak Srbije 2001.", Republički zavod za statistiku Srbije, Beograd
9. Tim potpredsednika Vlade za implementaciju Strategije za smanjenje siromaštva, (2005), “*Prvi izveštaj o implementaciji Strategije za smanjenje siromaštva u Srbiji*”, Beograd, Vlada Republike Srbije

Internet adrese

1. www.nbs.yu sajt Narodne banke Srbije
2. www.minfin.sr.gov.yu sajt Ministarstva finansija Republike Srbije
3. www.statserb.sr.gov.yu sajt Republičkog zavoda za statistiku Republike Srbije
4. www.ks-gov.net/esk sajt Zavoda za statistiku Kosova
5. www.doingbusiness.org sajt Svetske banke